

ДЕЦАТА И ПАРИТЕ

НАРЪЧНИК ЗА РОДИТЕЛИ

ОТ МАГДАЛЕНА ДОЙЧИНОВА

ВЪВЕДЕНИЕ

Парите са част от живота ни. Те не са просто средство за купуване на неща, а инструмент, който носи възможности, но и **отговорности, избори**.

За съжаление в училище децата не се учат на подобни умения и знания. А финансовата грамотост е също толкова важна, колкото и уменията за самообслужване и самостоятелност. Защото всяко дете пораства и се сблъсква с нуждата от това да управлява добре средствата си. Този наръчник ще ви научи на всичко важно по темата, за да знаете как да помогнете на децата си в изграждането на тази финансова грамотност.

ПРИМЕРЪТ НА РОДИТЕЛИТЕ

Както във всяка друга област, така и тук, децата първо наблюдават, а едва след това слушат. Ако имат пред себе си родител, който харчи импулсивно, вместо осъзнато, то и детето вероятно ще приеме този модел на поведение. Затова на първо място родителите са тези, които трябва да се образуват по темата ако смятат, че им липсват знания, умения или пък увереност.

Нашият език също е от значение. Ако детето често ни чува да казваме “нямаме пари”, “парите не растат по дърветата”, то може да израсне с една негативна нагласа за тях. Често тези деца след време пренебрегват себе си, вярвайки, че това е начинът да заслужат наградата за труда си или пък имат ниска самооценка и очаквания, тъй като не вярват, че заслужават повече от даденото им - не търсят развитие или алтернативи.

Но помнете, че това не означава да позволявате всичко!

Дори и да имате пълна финансова свобода, детето тепърва изгражда своите умения и трупя опит. То има нужда да премине през всички етапи, преди да може да борави свободно със средствата си, дори те да са дадени от родителите. Когато отказвате дадена покупка, обосновайте отговора си ясно “Сега няма да купим това, защото по-важно ни е... и парите са за него.”

ПАРИТЕ И ПОРАСТВАНЕТО

децата до 6 години

Детето може да подава парите в магазините и да изчаква рестото; добре е да се играят ролеви игри като магазин/ресторант, детско монополи и да се обсъждат ясно изборите на родителите - защо ще или няма да купят определена вещ. Детето може да събира монети в касичка за допълнителен труд, който извършва, както и да гони конкретна цел (пр. да си купи определена кукла/лего и др.

между 6 и 10 години

Добре е детето вече да има собствени спестявания и само да решава за какво да ги харчи. Родителите могат да съветват, но крайното решение е на детето (освен ако не избере нещо напълно неприемливо за ценностите и правилата в семейството). Трябва да бъде научено на финансовата стойност на монетите и банкнотите. Може да има джобни пари за всеки ден от 1 до 4 клас.

11+ години

При наличие на опит с дневен бюджет, децата вече могат да разполагат със седмичен бюджет, а малко по-късно и с месечен. Ако останат без средства в средата на седмицата, такива не бива да им бъдат давани, за да започнат да управляват бюджета си разумно и да правят сами преценка за разходите си. Може вече да бъде говорено с тях за спестявания и инвестиции. Могат да имат и банкова карта, която се зарежда със съответния бюджет от родителите.

ВАЖНИТЕ ПРАВИЛА

Трудът и задълженията са две различни неща!

Много е важно родителите да дават възможности на децата да събират и управляват собствени парични средства. Но такива не бива да им бъдат давани за извършване на дейности, които са техни лични задължения.

Пример:

Не трябва да даваме пари на детето за това, че е оправило леглото си сутринта. Но можем да му дадем пари ако помага с почистването на автомобила. Първото е негово задължение или нещо, което искаме да насърчим да продължава и да се превърне в навик, без да е обвързано с материални блага. Второто не е негово задължение, а труд, който може да бъде заплатен.

Никога не давайте пари на децата за определени оценки или училищни постижения!

Когато възнаграждаваме определени успехи финансово, това води до развитие на външна мотивация. Детето ще се труди до тогава, докато получава тази награда или докато нейната стойност е достатъчно висока. Често децата се отказват от полагането на усилия, защото в един момент си казват “Не си заслужава това, което ще ми дадат. Прекалено трудно е.”

Когато пък детето постигне определен успех, въпреки трудностите, през които е преминало, чувства се гордо и успяло, вижда и гордостта в очите на родителите си, то гради вътрешна мотивация. То пораста в човек, който знае, че трудностите са преодолими и ще се бори за собствената си удовлетвореност накрая.

РАЗЛИЧИЯТА

За да бъде едно дете толерантно, то трябва да е наясно с различията между хората във всяко едно отношение. За да не упражнява тормоз, то трябва да приеме факта, че всеки човек Е и има ПРАВО ДА БЪДЕ различен. Както говорим за това, че някои хора са по-високи, а други по-ниски или пък, че някои хора носят очила, а други - не, така трябва да обсъждаме и парите. Някои хора имат повече възможности от други и сравненията са излишни. Важно е родителите да научат децата си, че единственото, което има значение е дали те самите умеят да боравят с парите си така, че тези средства да им служат добре и да постигат целите си.

Не отбягвайте темата и не се опитвайте да догоните стандарта на друго семейство, за да не се чувства вашето дете потиснато. Говорете ясно и честно.

Пример: “Чудесно е, че твоето приятелче ходи често в други държави. Явно неговото семейство е избрало така да харчи парите си. Ние обаче избираме да харчим нашите за ... (хубаво училище, нов дом, курсове...), защото за нас тези неща са по-ценни и след време ще ни помогнат да ...”

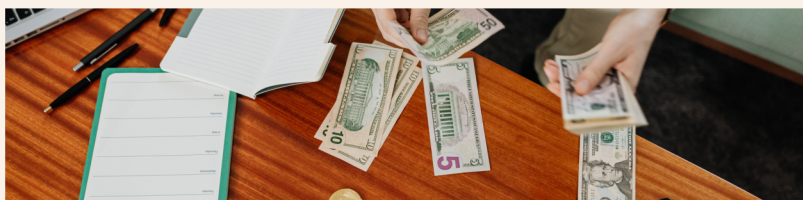
Говорете с децата и за внушението в рекламите (и социалните мрежи в по-късна възраст).

Там отново настъпва сравнението - казват ни, че това са най-хубавите продукти, че трябва да имаме определени вещи и ако не ги притежаваме, явно нещо не е наред. Обяснявайте каква е целта на рекламите и колко е важно да премисляме решенията си, преди да действаме.

ТРУД И ЗАПЛАЩАНЕ

Повечето родители смятат, че детето трябва да започне да работи и да изкарва собствени пари едва след като завърши образованието си. Само че те не си дават сметка, че едното не изключва другото, а и двете са всъщност в областта на личностното развитие на индивида. Ще е трудно да очакваме от един човек на 25г., завършил магистърска степен например, успешно да започне да управлява финансите си, с които тепърва ще се сблъска ако няма никакъв опит.

Целта не е да правим децата богати, а да им помогнем да бъдат отговорни и осъзнати в решенията и изборите си.

Затова най-добре е детето да придобие опит в сферата на труда и парите още в тинейджърските си години. Юношата може да бъде ангажиран в сезонна работа или пък да бъде нает от семейството като помощник срещу определено минимално заплащане.

Той може да продава вещи собствена изработка или да преподава частни уроци по предметите, в които е добър на по-малки ученици.

Начините са много, но по-важно е родителите да осъзнаят нуждата от тези предоставени възможности.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Финансовото възпитание е част от емоционалното и личностното израстване на детето.

Ако родителите имат някакви притеснения или задръжки по темата за парите, добре е първо да разберат от къде идват те и след това на база на научната информация по темата, да вземат осъзнато решение как да възпитават децата. Защото "Аз не съм имал/а нищо и затова сега ще се опитам да набавя всичко на детето ми" е просто продължение на една травма.

Децата трябва да имат положително отношение към парите, но за целта трябва да бъдат научени на тяхната стойност и как да взимат правилни за тях самите решения. Много е важно да бъдат научени на труд и опитите за такъв не трябва да бъдат спирани, защото това не е "просене", а урок за цял живот.

Магдалена Дойчинова | Всички права запазени.

www.detskiproziavki.com